

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701

Aan:

Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DIS96003653

13 december 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 75/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS 96003653

d.d. 13 dec 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

75/96

(Afgesloten 121200 DEC 1996)

Conclusie/vooruitzicht

Politieke spanningen in Mostar lopen wederom op. De laatste dagen van de Kroatische burgemeester van de stad lijken geteld.

De steun voor oppositie in Belgrado neemt toe. Milosevic wordt naar alle waarschijnlijkheid gedwongen tot nieuwe concessies.

Bosnië-Herzegovina

Moslim Kroatische Federatie (MKF)

Nog steeds uitzettingen in Mostar

Naar aanleiding van de aanhoudende uitzettingen van Moslims uit West-Mostar heeft de locoburgemeester van de stad, de Moslim Safet Orucevic, gevraagd om een spoedzitting van de gemeenteraad. Daarnaast heeft een Moslim-afgevaardigde in de gemeenteraad Hamdija Jahic, een brief gestuurd aan de Bosnisch Kroatische burgemeester van Mostar, Prskalo, waarin hij krachtig optreden eist.

De acties van Orucevic en Jahic duiden op een poging van de Moslims om de Bosnisch Kroatische burgemeester van Mostar, Prskalo, ten val te brengen. Teleurgesteld door het gebrek aan vooruitgang willen ze hem waarschijnlijk vervangen door een sterkere Moslimkandidaat. Gezien de meerderheid van de Moslims in de gemeenteraad is de kans groot dat de Moslims zullen slagen in hun opzet. Aangezien de hardliners binnen de Bosnisch Kroatische HDZ niet rouwig zullen zijn om de val van de gematigde Prskalo, lijken zijn laatste dagen geteld. Zijn pogingen om een gezamenlijk gemeentebestuur tot stand te brengen stranden hierdoor vroegtijdig.

De laatste maanden is de spanning in Mostar hoog. De Bosnische Kroaten uit West-Mostar dulden nog steeds geen enkele inmenging van de Moslims. De uitzettingen van Moslimfamilies uit West-Mostar gaan gewoon door, ondanks de officiële terugtrekking van de Bosnisch Kroatische Speciale Politie uit de stad. Ook leden van de HVO nemen deel aan de intimidaties. Naast de bekende etnische redenen spelen ook politieke belangen van lokale en nationale leiders een rol bij de uitzettingen. Daarnaast spelen ook economische belangen mee. De vraag naar woningen in West-Mostar is gestegen en op de zwarte markt kan goed verdiend worden met de huizenhandel. De Bosnische Kroaten wordt weinig in de weg gelegd, want geen enkel gezamenlijk bestuursorgaan functioneert naar wens. De gezamenlijke politiemacht UPFM is nog niet voldoende van de grond gekomen en moet daarnaast nog onder bestuur van het kanton worden gesteld. Ook het gezamenlijke stadsbestuur functioneert niet. De gezamenlijke gemeenteraad komt bovendien maar sporadisch bijeen. De stad is verdeeld en zonder internationale bemoeienis zal er geen verbetering in de situatie komen. De Moslims hebben dientengevolge om een verlenging van het EU-mandaat voor de stad gevraagd.

Zonder internationale druk via Zagreb zullen de Bosnische Kroaten echter niet snel instemmen met een dergelijke verlenging. Een langer verblijf van de EU in Mostar zal bovendien een schaduw vooruit werpen op de zoektocht van de internationale arbiter Roberts Owen naar een internationale bestuurder van Brcko.

Moslimkandidaten voor regeringsposten

De belangrijkste Moslimpartij SDA, heeft op 9 dec de kandidaten voor nationale regeringsposten bekendgemaakt. Haris Silajdzic (voorzitter oppositiepartij SBiH) zal worden gesteund voor zijn kandidatuur voor de post van co-minister-president. Hasan Muratovic wordt naar voren geschoven als minister van Buitenlandse Handel en Economische Relaties, terwijl de huidige ambassadeur van Bosnië in Oostenrijk, Husein Zivalj, kandidaat wordt gesteld voor de post van plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken.

Tot dusver werd de naam van Safet Orucevic (loco-burgemeester van Mostar) genoemd als kandidaat voor de ministerpost van Buitenlandse Handel. Het terugtrekken van zijn naam voor deze post kan een tweetal oorzaken hebben. Enerzijds zou hij de Moslimkandidaat voor de plaatsvervangend minister van Civiele Zaken en Communicatie kunnen worden. Meer waarschijnlijk is het echter dat hij op zijn prominente positie in Mostar zal blijven om later de eerste Moslim-burgemeester van Mostar te worden. Gezien de huidige spanningen in de stad en de zwakker wordende positie van de huidige burgemeester van Mostar, is de aanwezigheid van een sterke Moslimleider voor de SDA in dit gedeelte van het land noodzakelijk.

De benoeming van Husein Zivalj is illustratief voor diens sterker wordende positie. Hij is een belangrijk lid van het uitvoerend comité van de SDA en bekleedde één van de prominente ambassadeursposities in Wenen. Bovendien wordt zijn naam genoemd in verband met de opvolging van de zieke Izetbegovic.

Izetbegovic doet een voorstel voor een gezamenlijk "Bosnische Front"

Izetbegovic verklaarde onlangs te willen streven naar een samenwerking van alle politieke krachten die voor een verenigd en democratisch Bosnië-Herzegovina zijn. Het uitvoerend comité van de SDA heeft bekendgemaakt dat zij het voorstel van hun leider Izetbegovic voor een dergelijk gezamenlijk "Bosnisch Front" steunen.

De bedoeling van Izetbegovic met dit "Bosnisch Front" is tweërlei. Ten eerste kan dit uitgelegd worden als een poging om een coalitie te vormen onder SDA-leiding, waarbij vooral gekeken wordt naar een eventuele deelname van de SBiH. Deze regeringscoalitie kan dan de politieke besluitvorming binnen het Huis van Afgevaardigden van de MKF controleren. Bovendien wordt er op deze wijze een hecht Moslimblok gevormd tegen de Bosnische Servische partijen in de Nationale Assemblée van de RS en op het nationale niveau binnen het Huis van Afgevaardigden BiH.

Ten tweede kunnen met dit politiek initiatief de Bosnisch Kroaten en Bosnisch Serviërs worden gecompromitteerd. Met hun handtekeningen onder het Dayton-akkoord hebben ze immers ingestemd met een dergelijk verenigd en democratisch Bosnië. Het niet deelnemen van hun politieke partijen aan het "Bosnisch Front" zal door de Moslims dus internationaal breed worden uitgemeten. Zo kunnen de werkelijke politieke doelstellingen van de andere partijen worden aangetoond en mogelijk een politieke isolatie worden bewerkstelligd.

Bosnisch-Servische Republiek (RS)

Brcko arbitrage officieel uitgesteld tot 15 febr 1997

Een document hieromtrent is ondertekend door de internationale arbiter Roberts Owen, en de vertegenwoordiger van MKF in de arbitragecommissie. De Bosnisch Servische vertegenwoordiger, Popovic, heeft het document niet ondertekend.

De Bosnische Serviërs hebben zich teruggetrokken uit het arbitrageproces. Officieel vanwege het niet navolgen van de internationale wetgeving met betrekking tot arbitrage (aanvragen van uitstel)

maar officieus vanwege de pogingen van Roberts Owen om een internationaal bestuur voor de stad te bewerkstelligen. De Bosnische Serviërs verzetten zich hier nu fel tegen, ondanks een eerdere voorzichtige instemming met dit plan. Hooggeplaatste regerings- en partijfunctionarissen laten geen onduidelijkheid bestaan over het belang van de stad voor de RS. Zo verklaarde Radoslav Bogicevic, gemeentebestuurder en lid van het hoofdcmité van de SDS, dat de RS nog steeds recht heeft op een additionele 200 km² en dat de huidige grens derhalve alleen maar zuidwaarts kan opschuiven. Hij liep reeds vooruit op de uitspraak door te verklaren dat de Moslims die nu nog in het MKF-gedeelte van Brcko wonen, maar in de toekomst in het RS-gedeelte zou komen te wonen, gewoon in de RS konden blijven, mits ze de wetten maar respecteren. De uitspraken van Bogicevic geven blijk van zelfvertrouwen, maar kunnen toch als grootspraak worden afgedaan. Er is geen enkele aanwijzing dat de arbitrage-commissie ten gunste van de Bosnische Serviërs zal beslissen. Ondanks de terugtrekking van de Bosnische Serviërs zal de arbitrage-commissie haar werk voortzetten en achter de schermen de Bosnische Serviërs blijven consulteren.

Joegoslavië

Toenemende steun voor oppositie in Belgrado

Op 11 dec hebben voor het eerst ook vakbondsleden officieel deelgenomen aan de betogingen tegen de verkiezingsmanipulatie van Milosevic. Enkele duizenden vakbondsleden voegden zich 's middags bij de, al gedurende meer dan drie weken, betogende studenten en aanhangers van de oppositie. Daarnaast hebben ook andere oppositiepartijen (waaronder de twee Hongaarse partijen uit de Vojvodina en een Montenegrijnse oppositiepartij) zich solidair verklaard met "Zajedno" en de eerste zitting van het nieuwe parlement (*Kamer der Burgers*) op 10 dec verlaten. De eerste zitting van het nieuwe Federale Parlement werd reeds geboycot door de oppositiepartijen van de "Zajedno"-coalitie uit protest tegen de manipulatie van de verkiezingsuitslag. Alleen de regeringspartijen (SPS Servië, SPS Montenegro, JUL en ND) en de Servische Radicale Partij (SRS) bleven derhalve achter.

De druk op Milosevic neemt toe. De oppositie volhard nog steeds in haar dagelijkse vreedzame betogingen en uit het buitenland komen steeds meer veroordelingen aangaande de situatie in Belgrado. De EU heeft geweigerd om aan de FRJ de status van 'bevoordeelde handelspartner' toe te kennen en de Amerikaanse president Clinton heeft verklaard dat de Joegoslavische tegoeden in de VS nog altijd bevroren blijven. Ook de president van de RS, Biljana Plavsic, heeft haar steun voor de studenten uitgesproken. Bovendien heeft één van Milosevic medestanders, de Montenegrijnse president Bulatovic, een oproep aan Milosevic gedaan om de verkiezingsuitslag te erkennen. Nu ook de vakbonden zich bij de demonstranten dreigen aan te sluiten zal Milosevic gedwongen worden tot het doen van concessies aan de oppositie. Naar alle waarschijnlijkheid zal hij nu de overwinning van de oppositie in de stad Nis erkennen, zodat nu op Belgrado na alle grote steden in handen zijn van de oppositie. Het is niet waarschijnlijk dat Milosevic Belgrado eveneens op zal geven. Aangezien de oppositie zich nu gesterkt weet door de toenemende steun uit het binnen- en buitenland zullen ze echter niet opgeven en hun pogingen om Belgrado eveneens in handen te krijgen voortzetten.

Ondanks het feit dat de gezamenlijke oppositiepartijen over maar een beperkt aantal zetels beschikken in het Federale Parlement (38 van de 138) drijft de huidige politieke crises in Belgrado de oppositiepartijen in elkaars armen. Deze toenadering kan daarnaast het besef doen rijzen dat alleen een gezamenlijk optreden Milosevic kan verwijderen van zijn politieke positie. Hiervoor heeft de oppositie echter wel de Servische Radicale Partij (SRS) nodig. Zonder deze relatieve grote partij met haar militante aanhang is de oppositie gewoon niet sterk genoeg. Zolang de SRS als lachende derde aan de zijlijn van het politieke strijdperk blijft staan, komt de positie van Milosevic dus niet direct in gevaar.